



Briselē, 2025. gada 24. septembrī  
(OR. en)

13152/25

|             |                |
|-------------|----------------|
| AG 141      | COMPET 911     |
| INST 261    | CULT HERIT 16  |
| SOC 622     | EMPL 410       |
| COH 176     | STATIS 65      |
| SUSTDEV 70  | PTOM 15        |
| ECOFIN 1234 | FREMP 247      |
| BUDGET 24   | GENDER 175     |
| DEVGEN 157  | ANTIDISCRIM 84 |

## PAVADVĒSTULE

---

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 5. septembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

---

K-jas dok. Nr.: C(2025) 6015 final

---

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS  
par Eiropas pilsoņu iniciatīvu "Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai"

---

Pielikumā ir pievienots dokuments C(2025) 6015 final.

---

Pielikumā: C(2025) 6015 final



Briselē, 3.9.2025.  
C(2025) 6015 final

### **KOMISIJAS PAZIŅOJUMS**

**par Eiropas pilsoņu iniciatīvu “Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai”**

## 1. IEVADS. PILSONU INICIATĪVA

Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI) saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 11. panta 4. punktu dod iespēju ES pilsoņiem aicināt Eiropas Komisiju iesniegt Savienības tiesību akta priekšlikumu, lai īstenotu ES Līgumus. Lai to izdarītu, ir jāsavāc vismaz viena miljona ES pilsoņu paraksti un ir jāsasniedz prasītās minimālās robežvērtības vismaz septiņās dalībvalstīs. Regulā (ES) 2019/788<sup>1</sup> (“EPI regula”) ir izklāstīti sīki izstrādāti noteikumi par EPI.

“Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai” ir vienpadsmitā EPI<sup>2</sup>, kas Komisijai iesniegta izskatīšanai un atbilst LES un EPI regulā noteiktajām robežvērtībām. Tā ir arī pirmā sekmīgā iniciatīva, kas Komisijai ir jāizskata tās 2024.–2029. gada pilnvaru laikā.

Organizatori apraksta savus mērķus šādi:

*“Eiropas Savienības kohēzijas politikai īpaša vērība jāpievērš reģioniem, kuru [nacionālās,] etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības atšķiras no apkārtējo reģionu īpatnībām.*

*Šādiem reģioniem, arī ģeogrāfiskajiem apgabaliem bez struktūrām ar administratīvām kompetencēm, ekonomiskās atpalicības novēršana, attīstības ilgtspēja un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas nosacījumu saglabāšana būtu jāveic tā, lai nodrošinātu, ka to īpatnības netiek mainītas. Tādēļ šādiem reģioniem ir jābūt vienlīdzīgām iespējām piekļūt dažādiem ES fondiem un ir jānodrošina minēto reģionu īpatnību saglabāšana un pienācīga ekonomiskā attīstība tā, lai varētu stiprināt ES attīstību un saglabāt tās kultūras daudzveidību.”*

Pielikumā kopā ar reģistrācijas pieprasījumu organizatori iesniedza vairākus priekšlikumus EPI mērķu sasniegšanai:

1. definēt ES tiesību aktā jēdzienu “nacionālo/etnisko minoritāšu reģioni” vai vienkārši “nacionālie reģioni”, t. i., “reģioni, kuru nacionālās, etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības atšķiras no apkārtējo reģionu īpatnībām”;
2. papildus nacionālā reģiona jēdziena definēšanai tiesību aktā, kas Komisijai ir jāizstrādā, ir skaidri jānorāda arī šie reģioni, ņemot vērā uzskaitītajos starptautiskajos dokumentos<sup>3</sup> ietvertos kritērijus un skarto kopienų gribu;
3. paplašināt vismazāk attīstīto reģionu sarakstu, kas minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantā, iekļaujot tajā jaunas kategorijas, piemēram, reģionus ar atšķirīgām nacionālām, lingvistiskām un kultūras īpatnībām, ko dēvē par nacionālo/etnisko minoritāšu reģioniem;

<sup>1</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/788 (2019. gada 17. aprīlis) par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (OV L 130, 17.5.2019., 55.–81. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/788/oj>).

<sup>2</sup> [https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000007\\_lv](https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000007_lv).

<sup>3</sup> Uzskaitītie dokumenti ir šādi: Eiropas Padomes Ieteikums 1811/2007 par reģionalizāciju Eiropā; Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību; Eiropas Padomes Ieteikums 1201/1993; Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta; Eiropas Padomes Ieteikums 1334/2003; dalībvalstu kopīgās konstitucionālās tradīcijas; Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra; LES 3. pants; LESD 167. pants.

4. nodrošināt, ka Savienības līdzekļi netiek izmantoti tādā veidā, kas mainītu nacionālo reģionu etnisko sastāvu, reģionālo identitāti vai kultūras mantojumu. Tas ietver arī to, ka tiek novērsta Savienības fondu izmantošana nolūkā atbalstīt nodarbinātības politiku, kas veicina tāda darbaspēka nodarbināšanu, kuram ir atšķirīga kultūras vai valodas izcelsme;
5. izstrādājot kopējo statistiski teritoriālo vienību (*NUTS*) klasifikāciju, ņemt vērā valodas, etniskās un kultūras robežas. Organizatoru grupa ierosina, ka šīm robežām būtu jāatspoguļo autohtono kopienu griba, kas pausta vietējā referendumā pirms reģionu robežu noteikšanas;
6. nodrošināt, ka dalībvalstis pilda savas starptautiskās saistības attiecībā uz nacionālajām minoritātēm. Organizatori uzskata, ka šo saistību neizpilde būtu Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā uzskaitīto vērtību pārkāpums, kas varētu izraisīt pārkāpuma procedūras uzsākšanu, kā izklāstīts 7. pantā.

Organizatori lūdza Komisiju reģistrēt šo iniciatīvu 2013. gada 18. jūnijā. Komisija sākotnēji atteicās reģistrēt ierosināto EPI<sup>4</sup>, norādot, ka tās priekšmets acīmredzami neietilpst Komisijas pilnvarās iesniegt Savienības tiesību akta priekšlikumu, lai īstenotu Līgumus. Tomēr pēc Tiesas sprieduma lietā C-420/16 P<sup>5</sup> Komisija šo iniciatīvu reģistrēja 2019. gada 7. maijā, lai gan kvalificētā veidā. Reģistrācijas lēmuma<sup>6</sup> 1. panta 2. punktā noteikts, ka paziņojumus par atbalstu šai ierosinātajai pilsoņu iniciatīvai var vākt, tikai “balstoties uz izpratni, ka iniciatīvas mērķis ir izstrādāt Komisijas priekšlikumus tiesību aktiem, ar ko nosaka struktūrfondu uzdevumus, prioritāros mērķus un organizāciju, ievērojot nosacījumu, ka finansējamās darbības ļauj stiprināt Savienības ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju”.

Turklāt reģistrācijas lēmuma 5. apsvērumā ir noteikts, ka “Savienības tiesību aktus Līgumu īstenošanas nolūkā var pieņemt, lai noteiktu struktūrfondu uzdevumus, prioritāros mērķus un organizāciju, kas var ietvert arī fondu apvienošanu, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 177. pantu”.

Līdz ar to Komisijas veiktā šīs EPI pārbaude ir balstīta tikai uz reģistrēto saturu, nevis uz organizatoru grupas noteikto iniciatīvas mērķu vispārējo raksturu. Kvalificētā EPI reģistrācija ir apstiprināta Vispārējās tiesas<sup>7</sup> un Tiesas nolēmumos<sup>8</sup>.

Pēc tam, kad dalībvalstu iestādes bija veikušas paziņojumu par atbalstu pārbaudi, kas tika pabeigta 2022. gadā, organizatori 2025. gada 4. martā oficiāli iesniedza Komisijai EPI<sup>9</sup>. Tajā

---

<sup>4</sup> Komisijas 2013. gada 25. jūlija Lēmums C(2013) 4975.

<sup>5</sup> Tiesas 2019. gada 7. marta spriedums *Balázs-Árpád Izsák un Attila Dabis* / Eiropas Komisija, C-420/16 P, ECLI:EU:C:2019:177. Organizatori, kurus atbalstīja Ungārija, bija prasījuši Vispārējai tiesai atcelt Komisijas atteikumu reģistrēt EPI (lieta T-529/13). Vispārējā tiesa šo prasību noraidīja. Pēc tam organizatori šo spriedumu pārsūdzēja Tiesā (lieta C-420/16 P), kura atcēla Vispārējās tiesas spriedumu lietā T- 529/13 un Komisijas Lēmumu C(2013) 4975.

<sup>6</sup> Komisijas Lēmums (ES) 2019/721 (2019. gada 30. aprīlis) par ierosināto pilsoņu iniciatīvu “Kohēzijas politika reģionu vienlīdzībai un reģionālo kultūru ilgtspējai” (izziņots ar dokumenta numuru C(2019) 3304), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2019/721/oj>.

<sup>7</sup> Vispārējās tiesas 2021. gada 10. novembra spriedums Rumānija/Komisija, T-495/19, EU:T:2021:781.

<sup>8</sup> Tiesas 2024. gada 22. februāra spriedums Rumānija / Eiropas Komisija, Ungārija, C-54/22 P, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2387/oj>.

<sup>9</sup> Šī EPI tika reģistrēta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 211/2011 (2011. gada 16. februāris) par pilsoņu iniciatīvu, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/211/2020-01-01> (pirmā EPI regula).

pašā dienā Komisija EPI reģistrā publicēja attiecīgu paziņojumu, kas apstiprināja šīs iniciatīvas derīgumu. Organizatori sīkāk izklāstīja šīs iniciatīvas mērķus sanāsmē ar Komisiju 2025. gada 25. martā un rakstiskā iesniegumā pēc minētās sanāksmes, kā arī atklātā uzklaušanās, ko 2025. gada 25. jūnijā organizēja Eiropas Parlaments. Turklāt 2025. gada 10. jūlijā Eiropas Parlamentā notika plenārsēdes debates par šo EPI.

Šajā paziņojumā ir izklāstīta Komisijas analīze un secinājumi par šo iniciatīvu un visas darbības, ko tā plāno veikt, reaģējot uz šo iniciatīvu saskaņā ar EPI regulas 15. panta 2. punktu.

## **2. KONTEKSTS**

### **2.1. Pašreizējais tiesiskais regulējums**

#### *ES kohēzijas politika*

Kohēzijas politika, kuras kopējais budžets 2021.–2027. gada plānošanas periodam ir 392 miljardi EUR, ir Eiropas Savienības galvenā investīciju politika, kas īsteno Līguma mērķi stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju.

Saskaņā ar LESD 174. pantu, lai stiprinātu tās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, Savienība ir apņēmusies “mazināt dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības un vismazāk attīstīto reģionu atpalicību”; šajā kontekstā īpaša uzmanība jāvelta “lauku apvidiem, apvidiem, kurus skar rūpniecības restrukturizācija, kā arī reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi, piemēram, galējie ziemeļu reģioni ar mazu iedzīvotāju blīvumu, kā arī salas un pārrobežu un kalnu reģioni”.

Kohēzijas politika nāk par labu visiem ES reģioniem, un tās mērķis ir veicināt darbvietu radīšanu, uzlabot uzņēmumu konkurētspēju, sekmēt ekonomikas izaugsmi un veicināt ilgtspējīgu attīstību, kā arī uzlabot ES iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

To īsteno, 2021.–2027. gada plānošanas periodam izmantojot četrus īpašus fondus: Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), lai investētu visu ES reģionu sociālajā un ekonomiskajā attīstībā; Kohēzijas fondu, lai investētu vides un transporta jomā mazāk pārtikušajās ES valstīs; Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), lai atbalstītu nodarbinātību un radītu taisnīgu un sociāli iekļaujošu sabiedrību ES valstīs; Taisnīgas pārkārtošanās fondu (TPF), lai atbalstītu reģionus, kurus pārkārtošanās uz klimatneitralitāti skar visvairāk.

#### *Teritoriālā ievirze*

Kohēzijas politika ir izstrādāta ar spēcīgu teritoriālo ievirzi. Lielākā daļa kohēzijas politikas finansējuma ir mērķorientēta uz mazāk attīstītām valstīm un reģioniem, lai palīdzētu tiem augt un panākt vairāk attīstītos reģionus. Lai samazinātu joprojām pastāvošās ekonomiskās, sociālās un

---

Pirmajā EPI regulā nebija noteikts termiņš, kurā organizatoriem sava derīgā iniciatīva bija jāiesniedz izskatīšanai Komisijā.

teritoriālās atšķirības, ES palīdz visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu dzīvesvietas, vienlaikus palielinot Savienības izaugsmes potenciālu.

Kohēzijas politika arī velta īpašas rūpes vai investīciju instrumentus teritoriju konkrētu problēmu risināšanai. Tie nāk par labu: pierobežas reģioniem un teritorijām, kas iesaistītas pārrobežu sadarbībā; pilsētu teritorijām; attāliem, kalnu, salu un mazapdzīvotiem apgabaliem un tālākajiem reģioniem.

Tālākie reģioni gūst labumu no īpašiem pasākumiem un papildu finansējuma, kas kompensē to sociālo un ekonomisko struktūru stāvokli un pastāvīgos apgrūtinājumus, kas radušies LESD 349. pantā minēto faktoru ietekmē. Mazapdzīvotie ziemeļu reģioni gūst labumu no īpašiem pasākumiem un papildu finansējuma, kas kompensē bargos dabas apstākļus vai nelabvēlīgos demogrāfiskos apstākļus, kuri minēti 1994. gada Pievienošanās akta 6. protokola 2. pantā.

Tomēr kohēzijas politika nav saistīta tikai ar teritoriālo atbalstu. Tai ir spēcīga ietekme daudzās jomās. Tās investīcijas palīdz sasniegt daudzus ES rīcībpolitiskos mērķus un papildina citas ES rīcībpolitikas un fondus, kas saistīti, piemēram, ar izglītību, nodarbinātību un enerģētiku, vidi, vienoto tirgu, pētniecību un inovāciju.

#### *Horizontālo principu ievērošana*

Kohēzijas politika ir jāsteno, pilnībā ievērojot ES Līgumos noteiktos horizontālos principus, proti:

- LES 2. pantā ir noteiktas pamatvērtības, kas ir ES pamatā, arī cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību ievērošana. Tajā ir uzsvērts, ka šīs vērtības ir kopīgas visām dalībvalstīm un veido pamatu sabiedrībai, kuras pamatā ir plurālisms, nediskriminācija, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un dzimumu līdztiesība;
- LES 3. pantā ir izklāstīti ES vispārējie mērķi, kuri ietver ilgtspējīgu attīstību, sociālo kohēziju un solidaritāti;
- LES 5. pantā ir noteikti subsidiaritātes un proporcionālītātes principi, kuri nodrošina, ka lēmumi tiek pieņemti pēc iespējas tuvāk ES pilsoņiem;
- LESD 10. pantā ir noteikts, ka ES ir jāapkaro diskriminācija un jāveicina līdztiesība visās tās politikas jomās.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“Pamattiesību harta”) ir noteiktas tiesības, brīvības un principi, kas ir Eiropas Savienības rīcībpolitikas un darbību pamatā. Tā ir saistoša ES iestādēm un dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno ES tiesību aktus<sup>10</sup>. Pamattiesību hartas 21. pantā ir skaidri aizliegta jebkāda veida diskriminācija, tai skaitā diskriminācija dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai citu uzskatu, piederības nacionālajai minoritātei, īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, kā arī diskriminācija valstspiederības dēļ ES tiesību aktu darbības jomā.

---

<sup>10</sup> Pamattiesību hartas 51. pants.

### *Kohēzijas politikas tiesiskā regulējuma attīstība*

Kopš 2013. gada 18. jūnijā tika iesniegts lūgums reģistrēt ierosināto EPI, kohēzijas politikas tiesiskais regulējums ir būtiski mainījies. Šo norišu rezultātā ir ievērojami pastiprināti pienākumi ievērot horizontālos principus, pastiprināta apņemšanās nodrošināt atbilstību Pamattiesību hartai un uzlabota iedzīvotāju iesaiste.

Galvenās norises, kas ieviestas 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada plānošanas periodā, ir šādas:

- horizontālo principu, arī diskriminācijas novēršanas, pastiprināta ievērošana: tika ieviestas skaidras prasības Komisijai un dalībvalstīm veikt atbilstīgus pasākumus diskriminācijas novēršanai programmu sagatavošanas un īstenošanas laikā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013<sup>11</sup> 7. pants, 9. panta 9. punkts, 15. panta 2. punkta iii) apakšpunkts, 96. panta 4. punkta a) apakšpunkts un 7. punkta b) apakšpunkts un 125. panta 3. punkta a) apakšpunkts, kā arī vispārējie *ex ante* nosacījumi diskriminācijas novēršanai, kas iekļauti tās pašas regulas XI pielikuma II daļā, un Regulas (ES) 2021/1060<sup>12</sup> 9. panta 3. punkts, 22. panta 3. punkta d) apakšpunkta iv) punkts un 73. panta 1. punkts);
- stingrāki aizsardzības pasākumi, kuru nolūks ir nodrošināt atbilstību Pamattiesību hartai: 2021.–2027. gada plānošanas periodam ir raksturīgi stingrāki aizsardzības pasākumi attiecībā uz pamattiesību ievērošanu un atbilstību Pamattiesību hartai, par ko liecina horizontālie veicinošie nosacījumi Regulas (ES) 2021/1060 III pielikumā, to vidū horizontālais veicinošais nosacījums “Pamattiesību hartas efektīva piemērošana un īstenošana”, kā arī mehānisms tās izpildes uzraudzībai, kas izklāstīts tās pašas regulas 15. pantā;
- uzlabota iedzīvotāju iesaiste: iedzīvotājiem tagad ir labākas iespējas mijiedarboties ar savām valsts iestādēm, pateicoties vairākām norisēm, to vidū tādas kārtības ieviešanai, kas nodrošina ar fondiem saistīto sūdzību efektīvu izskatīšanu (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 74. panta 3. punkts un Regulas (ES) 2021/1060 69. panta 7. punkts), partneru iesaistei (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pants un Regulas (ES) 2021/1060 8. pants) un ievērojamai pārredzamības palielināšanai, nodrošinot iedzīvotājiem labāku piekļuvi informācijai (sk., piem., Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. panta 3. punkta a) apakšpunktu, 14. panta 2. punktu, 26. panta 2. punktu, 34. panta 3. punkta b) apakšpunktu, 48. panta 1. punktu, 115. pantu un 125. panta 3. punkta a) apakšpunktu un Regulas (ES) 2021/1060 38. panta 2. un 4. punktu,

<sup>11</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.; ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/2013-12-17>).

<sup>12</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159.–706. lpp.; ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

42. panta 5. punktu, 43. panta 4. punktu, 44. panta 7. punktu, 45. panta 3. punktu, 46.–50. pantu un 73. panta 1. punktu).

### *Kultūras un valodu daudzveidības ievērošana un nediskriminēšana*

Pie minoritātēm piederošu personu tiesību ievērošana ir viena no Eiropas Savienības pamatvērtībām, kas skaidri minēta LES 2. pantā<sup>13</sup>. Tāpat diskriminācijas apkarošana un kultūru un valodu daudzveidības saglabāšana ir viens no galvenajiem Eiropas Savienības mērķiem, kas noteikti LES 3. panta 3. punktā<sup>14</sup>. Turklāt Pamattiesību hartas 21. panta 1. punktā ir skaidri aizliegta jebkāda diskriminācija pēc piederības nacionālajai minoritātei.

Šie principi attiecas uz visām ES politikas jomām un darbībām neatkarīgi no darbības jomas, tādējādi ietverot kohēzijas politiku. Dalībvalstīm ir līdzīgas saistības, ciktāl to darbības saskaņā ar kohēzijas politiku ietver ES tiesību aktu īstenošanu saskaņā ar Pamattiesību hartas 51. panta 1. punktu. Gadījumos, kad ES tiesību akti netiek īstenoti, dalībvalstis saglabā vispārējas pilnvaras pieņemt lēmumus par minoritātēm saskaņā ar to pienākumiem, kas izriet no to konstitucionālās kārtības, un saistībām, kas izriet no starptautiskiem nolīgumiem. Šajā sakarā Eiropas Padomes Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta un Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību joprojām ir attiecīgais starptautisko tiesību tiesiskais regulējums tām dalībvalstīm, kuras ir parakstījušas un ratificējušas šos nolīgumus.

2021.–2027. gada plānošanas periodā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 9. panta 3. punktu gan dalībvalstīm, gan Komisijai ir jāveic atbilstoši pasākumi ar mērķi novērst jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ visos programmas cikla posmos – no programmu sagatavošanas līdz to novērtēšanai. Dalībvalstis savās programmās iekļauj darbības, ar kurām garantē līdztiesību, iekļaušanu un nediskriminēšanu<sup>15</sup>.

Turklāt no fondu līdzekļiem nedrīkst atbalstīt nekādas darbības, kas veicina jebkāda veida segregāciju vai atstumtību, un saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 73. panta 1. punktu vadošajām iestādēm ir jānosaka un jāpiemēro pārredzami un nediskriminējoši kritēriji un procedūras darbību atlasei, nodrošinot piekļūstamību personām ar invaliditāti, dzimumu līdztiesību un saskaņotību ar Pamattiesību hartu.

<sup>13</sup> LES 2. pants: “Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

<sup>14</sup> LES 3. panta 3. punkts: “Savienība izveido iekšējo tirgu. Savienības darbība ir vērsta uz to, lai panāktu stabilu Eiropas attīstību, kuras pamatā ir līdzsvarota ekonomiskā izaugsme un cenu stabilitāte, sociālā tirgus ekonomika ar augstu konkurētspēju, kuras mērķis ir panākt pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu.

Tā veicina zinātnes un tehnikas attīstību. Tā apkaros sociālo atstumtību un diskrimināciju un veicina sociālo taisnīgumu un aizsardzību, sieviešu un vīriešu līdztiesību, paaudžu solidaritāti un bērnu tiesību aizsardzību.

Tā veicina ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti dalībvalstu starpā.

Tā respektē savu kultūru un valodu daudzveidību un nodrošina Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu.”

<sup>15</sup> Regulas (ES) 2021/1060 22. panta 3. punkta d) apakšpunkta iv) punkts.



### *Dalīta pārvaldība*

Kohēzijas politikas fondiem piešķirto ES budžetu īsteno dalītā pārvaldībā saskaņā ar Finanšu regulas<sup>16</sup> 62. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Tas nozīmē, ka gan Komisija, gan dalībvalstis kopīgi atbild par fondu īstenošanu un ES noteikumu un principu ievērošanas nodrošināšanu.

Saskaņā ar dalīto pārvaldību dalībvalstis ir atbildīgas par programmu sagatavošanu un īstenošanu attiecīgajā teritoriālajā līmenī saskaņā ar to institucionālo, tiesisko un finanšu sistēmu.

2021.–2027. gada plānošanas perioda sākumā starp Komisiju un katru dalībvalsti tika noslēgts partnerības nolīgums. Šajā stratēģiskajā dokumentā ir izklāstīts, kā kohēzijas politikas finansējums tiks piešķirts un izmantots valsts līmenī, atspoguļojot katras dalībvalsts konkrētās attīstības prioritātes un problēmas.

Pamatojoties uz partnerības nolīgumiem, Komisija pēc tam apstiprināja atsevišķas dalībvalstu iesniegtās programmas. Šīs programmas ir pielāgotas reģionālajām vajadzībām un izstrādātas ciešā sadarbībā ar vietējām iestādēm un plašu ieinteresēto personu loku, nodrošinot, ka tās ir labi piemērotas konkrētu reģionālo un nozaru problēmu risināšanai.

Uz šo programmu īstenošanu attiecas skaidri definēti noteikumi un procedūras, kas nodrošina pārredzamību, pārskatatbildību un ES investīciju efektīvu īstenošanu uz vietas.

### *Partnerība un daudzlīmeņu pārvaldība*

Partnerība ir viens no kohēzijas politikas pamatpīlāriem. Tās ietvaros tiek prasīts, lai dalībvalstis nodrošinātu ciešu sadarbību starp publiskām iestādēm dažādos pārvaldes līmeņos un plašu ieinteresēto personu loku. Kā izklāstīts Regulas (ES) 2021/1060 8. panta 1. punktā, partnerībā iesaista vismaz šādus partnerus: reģionālās, vietējās, pilsētvides un citas publiskās iestādes; ekonomiskos un sociālos partnerus; attiecīgā gadījumā – pētniecības organizācijas un universitātes, kā arī attiecīgās struktūras, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, piemēram, vides partnerus, nevalstiskās organizācijas un, šajā gadījumā vēl svarīgāk, struktūras, kas atbild par to, ka tiek veicināta sociālā iekļaušana, pamattiesības, personu ar invaliditāti tiesības, dzimumu līdztiesība un nediskriminācija, turklāt to vidū var iekļaut arī struktūras, kas pārstāv minoritāšu intereses.

Partnerības principa mērķis ir palīdzēt kopienām, atvieglojot to attiecīgo vajadzību labāku apzināšanu, tādējādi panākot spēcīgāku kolektīvo apņemšanos sasniegt kohēzijas politikas programmu mērķus un veicinot iesaistīto partneru atbildības sajūtu. Tas var arī palīdzēt stiprināt atbalstu kopējām Eiropas vērtībām, informējot par to, kā kohēzijas politika palīdz izprast un risināt vietējās problēmas, tādējādi tuvinot ES tās iedzīvotājiem<sup>17</sup>.

<sup>16</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2024/2509 (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (OV L, 2024/2509, 26.9.2024.; ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

<sup>17</sup> Eiropas Reģionu komitejas atzinums (2021), [Vietējo un reģionālo pašvaldību efektīva iesaistīšana partnerības nolīgumu un darbības programmu sagatavošanā 2021.–2027. gadam | Eiropas Reģionu komiteja \(europa.eu\)](http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

Partnerības izšķirošo nozīmi 2014. gadā pastiprināja Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz partnerību<sup>18</sup>, kurā dalībvalstīm sniegti skaidri norādījumi par to, kā savlaicīgi, jēgpilni un pārredzami iesaistīt attiecīgos partnerus. Tajā noteikts, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš to grupu iekļaušanai, kuras var skart programmas, bet kurām ir grūti tās ietekmēt, jo īpaši neaizsargātākajām un atstumtākajām kopienām, kurām ir vislielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks<sup>19</sup>. Tas nozīmē, ka ir skaidri jāatzīst, ka marginalizēto grupu pārstāvju iesaistīšana ir būtiska, lai efektīvi īstenotu un uzraudzītu kohēzijas politikas pasākumus, kuru mērķis ir viņu iekļaušana.

Turklāt saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1057<sup>20</sup> ("ESF+ regula") 9. pantu dalībvalstīm ir pienākums pienācīgu summu no saviem dalīti pārvaldītās ESF+ sadaļas līdzekļiem katrā programmā piešķirt sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju spēju veidošanai. Ja sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju spēju veidošana ir apzināta attiecīgajā konkrētai valstij adresētajā ieteikumā, kas pieņemts saskaņā ar LESD 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu, attiecīgā dalībvalsts minētajam mērķim piešķir pienācīgu summu vismaz 0,25 % apmērā no saviem dalīti pārvaldītās ESF+ sadaļas līdzekļiem. Pilsoniskās sabiedrības organizāciju vidū var būt lingvistisko un kultūras minoritāšu pārstāvji, tādējādi nodrošinot, ka šīs grupas tiek atbalstītas, izmantojot apmācību, tīklu veidošanu, sociālā dialoga veicināšanu un darbības, kuras kopīgi veic sociālie partneri.

### *Veicinošie nosacījumi*

Kopš EPI reģistrācijas pieprasījuma iesniegšanas veicinošie nosacījumi ir kļuvuši par būtisku kohēzijas politikas daļu, palīdzot nodrošināt, ka tiek izpildītas nepieciešamās prasības lietderīgai un efektīvai līdzekļu izmantošanai. Pamatojoties uz 2014.–2020. gada jēdzienu "*ex ante* nosacījumi", visā 2021.–2027. gada plānošanas periodā ir jāievēro veicinošie nosacījumi, lai izdevumus varētu atlīdzināt. Kritēriji katra veicinošā nosacījuma izpildei ir izklāstīti Regulas (ES) 2021/1060 III un IV pielikumā.

Ir divu veidu veicinošie nosacījumi:

- horizontālie veicinošie nosacījumi, kas attiecas uz visām kohēzijas politikas programmām un ir saistīti ar pamata tiesisko regulējumu. Viens no tiem ir horizontālais veicinošais nosacījums par Pamattiesību hartas efektīvu piemērošanu un īstenošanu. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāievieš efektīvi pasākumi, kuru nolūks ir nodrošināt, ka programmas visos plānošanas un īstenošanas posmos atbilst Hartai;
- tematiskie veicinošie nosacījumi, kas attiecas uz ERAF, ESF+ un Kohēzijas fondu, galvenokārt ir saistīti ar konkrētu politiku vai stratēģiskajiem satvariem. Kā piemērus var minēt tematiskos veicinošos nosacījumus "Valsts stratēģiskās politikas satvars romu

<sup>18</sup> Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 240/2014 (2014. gada 7. janvāris) par Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz partnerību saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (OV L 74, 14.3.2014., 1. lpp., ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg\\_del/2014/240/oj](http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/240/oj)).

<sup>19</sup> Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 240/2014 4. apsvērums, 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) punkts, 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punkts un 6. panta f) punkts.

<sup>20</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

iekļaušanai” un “Valsts stratēģiskās politikas satvars sociālās iekļaušanas un nabadzības mazināšanas jomā”.

Veicinošie nosacījumi ir ne tikai priekšnosacījumi ieguldījumu lietderīgai un efektīvai īstenošanai, bet tie var būt arī iedarbīgs reformu virzītājspēks dalībvalstīs, veicinot stabila pārvaldības struktūru un mērķtiecīgu valsts vai reģionālo stratēģiju izveidi, kas palielina kohēzijas politikas investīciju vispārējo ietekmi un nodrošina to saskaņotību ar Eiropas Savienības pamatvērtībām, principiem un mērķiem.

### *Kohēzijas fondu finansējuma piešķiršana un atbalsttiesīgie reģioni*

Metode, ko 2021.–2027. gada plānošanas periodā izmanto, lai piešķirtu ES kohēzijas politikas finansējumu valstīm un reģioniem, ir sīki izklāstīta Regulas (ES) 2021/1060 XXVI pielikumā. Piešķiruma pamatā ir objektīvi un salīdzināmi rādītāji *NUTS* 2 līmenī. Visi Eiropas reģioni ir tiesīgi saņemt kohēzijas politikas atbalstu, un finansējuma apjoms atspoguļo reģionu attīstības līmeni un sociālās problēmas.

Metodes galvenais rādītājs ir reģionu attīstības līmenis ar dažām atšķirībām starp mazāk attīstīto, pārejas un vairāk attīstīto reģionu kategorijām. Mazāk attīstīto reģionu IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 75 % no ES vidējā rādītāja, pārejas reģionu IKP uz vienu iedzīvotāju ir no 75 % līdz 100 % no ES vidējā rādītāja, un vairāk attīstīto reģionu IKP uz vienu iedzīvotāju pārsniedz 100 % no ES vidējā rādītāja. Labklājības atšķirību katram reģionam aprēķina, izmantojot IKP uz vienu iedzīvotāju (pēc pirktspējas līmeņa (PSL)), ņemot vērā arī iedzīvotāju skaitu un valsts labklājību. Pēc tam izmanto vairākus papildu rādītājus, lai precizētu piešķirumu atbilstoši situācijai reģionos. Šie rādītāji atspoguļo sociālekonomiskās, vides un demogrāfiskās problēmas: bezdarbs, jauniešu bezdarbs, zems izglītības līmenis, siltumnīcefekta gāzu emisijas, ārējā migrācija. Katras dalībvalsts piešķirums ir tās atsevišķajiem atbalsttiesīgajiem reģioniem paredzēto piešķirumu summa. Galīgo piešķirumu dalībvalstij var ierobežot, lai ievērotu iepriekš noteikto procentuālo daļu no tās kopējā IKP nolūkā nodrošināt, ka dalībvalsts var pienācīgi apgūt piešķirtos ES līdzekļus. Tas svārstās no 2,3 % no IKP reģioniem, kuros ir mazāk par 55 % no ES vidējā NKI uz vienu iedzīvotāju PSL izteiksmē, līdz 1,5 % reģioniem, kuros pārsniegti 68 % no ES vidējā NKI uz vienu iedzīvotāju, izsakot PSL.

Valstu piešķirumus apkopo pa reģionu kategorijām (mazāk attīstīti, pārejas, vairāk attīstīti). Dalībvalstīm ar zināmu elastību ir jāievēro<sup>21</sup> piešķirums katrai no minētajām trim reģionu kategorijām. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu, ka resursi tiek koncentrēti vismazāk attīstītajos reģionos saskaņā ar LESD noteiktajiem kohēzijas politikas mērķiem samazināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo nevienlīdzību.

Šajā nolūkā reģionu apzināšana Savienības līmenī ir balstīta uz kopējo reģionu klasifikācijas sistēmu, kas izveidota ar Regulu (EK) Nr. 1059/2003<sup>22</sup>, kura pēdējo reizi pārskatīta ar Komisijas 2022. gada 26. decembra Deleģēto regulu (ES) 2023/674. Teritoriālo vienību *NUTS* klasifikāciju

<sup>21</sup> Lai dalībvalstīm nodrošinātu pietiekamu elastību to dalītās pārvaldības piešķirumu īstenošanā, ir iespējams pārvietot noteiktus finansējuma līmeņus starp fondiem un starp dalīto pārvaldību un tieši un netieši pārvaldītiem instrumentiem, kā paredzēts Regulas (ES) 2021/1060 26. pantā.

<sup>22</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1059/2003 (2003. gada 26. maijs) par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas (*NUTS*) izveidi (OV L 154, 21.6.2003., 1. lpp.).

nosaka, pamatojoties uz “administratīvām vienībām”, proti, ģeogrāfisku apgabalu, kurā ir administratīva iestāde, kas ir pilnvarota pieņemt administratīvus vai politiskus lēmumus attiecībā uz šo apgabalu dalībvalsts tiesiskajā un institucionālajā sistēmā, un iedzīvotāju skaita robežvērtībām, kas noteiktas Regulas (EK) Nr. 1059/2003<sup>23</sup> 3. panta 2. punktā dotajā tabulā (“klasifikācijas kritēriji”). Ja kādā dalībvalstī konkrētam *NUTS* līmenim nav piemērota mēroga administratīvu vienību, šo līmeni izveido, apkopojot atbilstošu skaitu mazāku tuvu esošu administratīvo vienību. Šīm neadministratīvajām vienībām parasti ir jāatbilst iedzīvotāju skaita robežvērtībām, kas noteiktas Regulas (EK) Nr. 1059/2003 3. panta 2. punktā. Tomēr dažos gadījumos tās var neatbilst minētajām robežvērtībām īpašu ģeogrāfisku, sociālekonomisku, vēsturisku, kultūras vai vides apstākļu dēļ, jo īpaši salās un tālākajos reģionos, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1059/2003 3. panta 5. punktā. Šādos gadījumos dalībvalstis ņem vērā Regulas (EK) Nr. 1059/2003 mērķi, proti, nodrošināt statistikas salīdzināmību attiecībā uz dažādu administratīvo vienību attīstības līmeni. Turklāt, ja minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka neadministratīvās vienības var atkāpties no juridiski noteiktajām iedzīvotāju skaita robežvērtībām ģeogrāfisku, sociālekonomisku, vēsturisku, kultūras vai vides apstākļu dēļ, tas attiecas tikai uz neadministratīvajām vienībām, kas atbilst attiecīgo dalībvalstu administratīvo vienību apkopojumam tikai statistiskiem mērķiem, un tas nekādā veidā nevar izraisīt izmaiņas politiskajā, administratīvajā un institucionālajā sistēmā, kura pastāv attiecīgajās dalībvalstīs.

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 5. panta 4. punktu *NUTS* klasifikācijas grozījumus principā var izdarīt ne agrāk kā reizi trijos gados, ja vien nav notikusi būtiska attiecīgās dalībvalsts administratīvās struktūras reorganizācija, jo tādā gadījumā šādos grozījumus var pieņemt ar īsākiem intervāliem. Šos grozījumus izdara, pamatojoties uz izmaiņām teritoriālajās vienībās, kas ieviestas pēc dalībvalstu iniciatīvas. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 7.a pantu, lai grozītu *NUTS* klasifikāciju Regulas (EK) Nr. 1059/2003 I pielikumā, tikai pēc tam, kad attiecīgā dalībvalsts tai ir paziņojusi par minētajām izmaiņām.

## **2.2. Pašreizējais politikas konteksts**

### *Finansējuma iespējas saskaņā ar ERAF*

Kohēzijas politikai ir svarīga nozīme minoritāšu un marginalizēto grupu atbalstīšanā, kas ir daļa no centieniem veicināt labāku dzīvi cilvēkiem un reģioniem visā Eiropā. 2021.–2027. gada plānošanas periodā no ERAF aptuveni 19 miljardi EUR ir piešķirti iekļaujošas izaugsmes jomām, arī marginalizētu grupu iekļaušanai.

Izmantojot infrastruktūras attīstību, aprīkojumu un pārrobežu sadarbību, ERAF atbalsts kohēzijas politikas programmu ietvaros pastiprina dalībvalstu un reģionu centienus veicināt marginalizētu kopienu sociālekonomisko iekļaušanu un nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem un iekļaujošiem pakalpojumiem nodarbinātības, izglītības un apmācības, mājokļu, veselības

---

<sup>23</sup> Iedzīvotāju skaitam katrā dalībvalstī esošo administratīvo vienību klasē ir jāatbilst noteiktām robežvērtībām, pēc kurām nosaka atbilstošo *NUTS* līmeni: *NUTS 1* – no 3 miljoniem līdz 7 miljoniem; *NUTS 2* – no 800 000 līdz 3 miljoniem, *NUTS 3* – no 150 000 līdz 800 000.

aprūpes, sociālās un ilgtermiņa aprūpes un kultūras jomā (Regulas (ES) 2021/1058<sup>24</sup> 3. panta 1. punkta d) apakšpunkts).

Pasākumu mērķis ir arī apmierināt vietējās vajadzības. Šajā nolūkā ieguldījumi var būt arī daļa no reģionālām vai vietējām stratēģijām, arī ilgtspējīgas attīstības stratēģijām vai citiem teritoriāliem instrumentiem.

Kohēzijas politika ir arī pastiprinājusi kultūras un kultūras mantojuma pārveidojošā spēka atzīšanu un tās nozīmi sociālās iekļaušanas veicināšanā un Eiropas reģionu daudzveidības aizsardzībā. 2021.–2027. gada plānošanas periodā no ERAF kopumā 5,2 miljardi EUR ir piešķirti intervencēm, kas tieši vērstas uz kultūru un kultūras mantojumu.

Ar šādu atbalstu liela uzmanība ir pievērsta tam, lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi kultūrai un veicinātu kultūras daudzveidību, sociālo iekļaušanu un labākas nodarbinātības iespējas. Konkrēti pasākumi ietver kultūras mantojuma saglabāšanu un vērtības celšanu, jaunu kultūras pakalpojumu un aprīkojuma izstrādi un pārrobežu sadarbību kultūras jomā.

Reģionālā lingvistiskā un kultūras mantojuma atbalsta piemērs ir Henteru savrupmājas<sup>25</sup> atjaunošana galvenokārt ungāru valodā runājošajā *Sântimbru* apkaimē, Hargitas žudecā. Šis projekts, kas tika finansēts no Rumānijas reģionālās darbības programmas 2014.–2020. gadam, bija vērsts uz vietējās identitātes atdzīvināšanu un tūrisma veicināšanu, izmantojot tradicionālo amatniecību un iekļaujošus kultūras pasākumus. Atjaunotajā savrupmājā tagad tiek rīkotas interaktīvas izstādes un pasākumi, kuros godina Ungārijas mantojumu, to vidū amatniecības demonstrācijas un etnisko ungāru kopienu tautas deju priekšnesumi. Īpaša uzmanība tiek pievērsta iekļaušanai, piedāvājot labvēlīgu telpu nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem un cilvēkiem ar invaliditāti, lai viņi varētu iepazīties ar kultūras mantojumu. Vietējiem iedzīvotājiem ir aktīva loma, apkopojot personīgos stāstus un izmantojot tos, lai vairotu izpratni no paaudzes paaudzē. Šis projekts ir kļuvis par paraugu ungāru vairākuma kopienām Rumānijā, parādot, kā mantojuma atjaunošana var veicināt kultūras radīšanu, iekļaušanu un ilgtspējīgu lauku attīstību.

### *Finansējuma iespējas Interreg kontekstā*

2021.–2027. gada plānošanas periodā 86 *Interreg* programmas piedāvā reģionālajām iestādēm, ekonomikas un sociālās jomas ieinteresētajām personām, kā arī pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem iespēju sadarboties gan pāri ES iekšējām, gan ārējām robežām. Pamatojoties uz konkrētai vietai pielāgotu pieeju, *Interreg* sniedz atbalstu kultūras un valodu apmaiņai, lai popularizētu vietējo mantojumu un kopienas, veicinātu iekļaujošāku un vienotāku Eiropu un likvidētu šķēršļus, kas apdraud sadarbības spējas.

Visatbilstošākie ERAF piešķīrumi šajā kontekstā ir šādi: 1,2 miljardi EUR, kas piešķirti saskaņā ar 4.6. konkrēto mērķi attiecībā uz tūrismu un kultūru; 50 miljoni EUR saskaņā ar 4.3. konkrēto

<sup>24</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

<sup>25</sup> <https://www.henter.ro/?lang=en>.

mērķi marginalizētu kopienu integrācijai; 300 miljoni EUR saskaņā ar 5. politikas mērķi, lai atbalstītu integrētas pārrobežu teritoriālās stratēģijas. Turklāt 1,5 miljardi EUR ir piešķirti sadarbības pārvaldības uzlabošanai, kas ietver uzticības veidošanu, līdzdalības un cilvēku savstarpējās sadarbības pieejas, institucionālo spēju veidošanu un robežu šķēršļu novēršanu.

Projekti, kuru mērķis ir aizsargāt minoritātes un saglabāt reģionālās valodas un kultūras īpatnības, ir, piemēram, šādi:

- Donavas reģiona programma 2021.–2027. gadam saskaņā ar konkrēto mērķi “Kultūras un ilgtspējīga tūrisma lomas palielināšana ekonomikas attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajā inovācijā”. No tās finansē projektu “Etniskās un vietējās virtuves kulinārijas maršruts Donavas reģionā”<sup>26</sup>, kas vērsts uz 30 etniskajām grupām (tai skaitā ebreju mantojumu un ļoti atstumtām romu kopienām), vietējo kulinārijas mantojumu (tai skaitā vīnkopību) un mantojumu ģeogrāfiski attālās un nepietiekami attīstītās kopienās, sniedzot ievērojamas ekonomiskās iespējas lauku apvidiem un mazām apdzīvotām vietām. Tādējādi Kulinārijas maršruts ļaus Donavas reģionam izmantot savu dinamisko un daudzveidīgo etnisko vidi, bagātīgo un sarežģīto vēsturi un kultūras tradīcijas.
- 2014.–2020. gada plānošanas periodā *Interreg Nord (SE-FI-NO)* programmā ir paredzēti konkrēti mērķi, kas saistīti ar sāmu valodu saglabāšanu un attīstību, arī sāmu un pirmiedzīvotāju, kuri tradicionāli dzīvo šajā teritorijā, vidū. Ir vērts pieminēt trīs projektus:
  - *Giellagáldu*<sup>27</sup>: projekta mērķis bija stiprināt sāmu valodu izmantošanu dažādās nozarēs Somijā, Zviedrijā un Norvēģijā, izstrādājot nepieciešamo terminoloģiju un vārdnīcu, jaunus standartus izmantošanai sāmu valodās un sniedzot konsultācijas sāmu valodu lietotājiem;
  - *Plupp*<sup>28</sup>: projekta mērķis bija īstenot 50 priekšnesumus kā izglītības arēnu, kur mākslinieciskajai pieredzei būtu jākalpo kā sāmu valodas un kultūras nodošanas līdzeklim. Projekta rezultātā tapa “Plupa stāsts” – muzikāls dramatisks attēlojums bērniem vecumā no 6 līdz 10 gadiem, kas raksturo sāmu pamatpieņemumu būtību ar vienkāršu, izglītojošu un izklaidējošu pieeju;
  - *Deanuleagis sámastit*<sup>29</sup>: projekta mērķis ir izveidot Tanas upes ielejas valodas centra tīklu, kas palielina sāmu valodas izmantošanu dažādās pārrobežu valodu vidēs un vienlaikus veicina zināšanu par kultūras mantojumu nodošanu starp paaudzēm.
- 2021.–2027. gada plānošanas periodā sāmu sadarbība ir *Interreg Aurora (SE-FI-NO)* programmas neatņemama sastāvdaļa.

<sup>26</sup> <https://keep.eu/projects/29507/Culinary-Trail-of-the-Ethni-EN/>.

<sup>27</sup> <https://keep.eu/projects/20350/Giellag-ldu-Project-EN/>.

<sup>28</sup> <https://keep.eu/projects/20525/Plupp-the-story-of-the-invi-EN/>.

<sup>29</sup> <https://keep.eu/projects/23826/Deanuleagis-s-m-stit-EN/>.

Arī jaunais politikas mērķis Nr. 5 “Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa” sniedz būtiskas iespējas atbalstīt kultūras mantojumu un specifiku. Vietējās kopienas izstrādāja vairākas integrētas teritoriālās stratēģijas ārpus administratīvajām robežām, un mērķis bija veicināt līdzdalības procesus un vietējās iniciatīvas dažādu veidu funkcionālajās teritorijās, kas pazīstamas kā “dzīvojamie baseini”.

Piemēram, Spānijas–Francijas–Andoras (*POCTEFA*) sadarbības programmā reģionālās kultūras ir īpaši aplūkotas divās no piecām pieņemtajām integrētajām stratēģijām:

- stratēģiju Rietumu funkcionālajām teritorijām (*AFOMEF*)<sup>30</sup> atbalsta Eiropas Teritoriālās sadarbības grupa (ETSG) “Eiropas reģions “Jaunakvitānija–Basku zeme–Navarra””. Tās mērķis ir pārvarēt pastāvošos šķēršļus labākai un ilgtspējīgākai reģionālajai mobilitātei un transportam, integrētākam vietējam darba tirgum un paplašinātai daudzvalodībai, pastiprinot basku valodas kā kopīgas valodas izmantošanu;
- *EsCaT* stratēģiju<sup>31</sup> (Katalonijas pārrobežu teritorija) īsteno *Pyrénées-Orientales* departaments (galvenais partneris), *Generalitat de Catalunya* un *Diputació de Girona*, lai stiprinātu mijiedarbību esošajos dzīvojamajos baseinos un uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, koncentrējoties uz trim dimensijām: stabils un veicinošs sadarbības satvars; pret klimata pārmaiņām noturīgāka teritorija; piederības pārrobežu teritorijai izjūta un aktīva pilsoniskās sabiedrības līdzdalība.

Turklāt *Interreg* regulā (ES) 2021/1059<sup>32</sup> 2021.–2027. gada plānošanas periodam tika paredzēti īpaši noteikumi (24. un 25. pants) tam, lai atbalstītu maza mēroga projektus, kas ir mazāki un vieglāk īstenojami, kā galveno instrumentu, ar ko veicināt tādu jaunu veidu galasaņēmēju<sup>33</sup> dalību, kuriem, iespējams, nav iepriekšējas pieredzes sadarbībā *Interreg* ietvaros vai, vispārīgāk, ar ES finansējumu, piemēram:

- pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, kas var sadarbībā ieviest inovāciju un jaunu dinamiku;
- vietējās pašvaldības, skolas un apvienības, kas bieži vien ir izslēgtas no tradicionālajām ES finansējuma shēmām, jo trūkst informācijas vai resursu to pārvaldībai;
- paši iedzīvotāji, kas gūst iespēju iepazīt Eiropas politikas taustāmo ietekmi uz viņu ikdienas dzīvi un uzņemties atbildību par turpmākiem projektiem savā vietējā teritorijā.

<sup>30</sup> <https://www.afomef.eu/fr/accueil>.

<sup>31</sup> <https://www.poctefa.eu/fr/proyectos/efa002-00-id-escat/>.

<sup>32</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1059 (2021. gada 24. jūnijs) par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (*Interreg*), kas saņem atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ārējās finansēšanas instrumentiem (OV L 231, 30.6.2021., 94. lpp.).

<sup>33</sup> Mazo projektu fondi tiek izveidoti kā darbības kohēzijas politikas noteikumu nozīmē. Tas nozīmē, ka visi atbalsta saņēmējiem noteiktie regulatīvie pienākumi attiecas tikai uz mazo projektu fondu īstenošanas struktūru, nevis uz saņēmējiem, kas paši īsteno mazos projektus. Tāpēc šie mazo projektu partneri ir “galasaņēmēji” un līdz ar to projektu īstenošanā attiecībā uz tiem ir mazāk pienākumu un prasību. Tā rezultātā tas ir īpaši pievilcīgi maziem, nepieredzējušiem partneriem, to vidū vietējām organizācijām un pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, kuri iepriekš nebūtu piedalījušies lielāka mēroga projektos, jo baidās no administratīvā sloga, ko varētu radīt šāda iesaistīšanās. Šādi projekti veicina, piemēram, apmaiņu starp skolām, pārrobežu sporta vai kultūras pasākumu organizēšanu vietējā līmenī.

Lai gan plānošanas periods joprojām turpinās, jau ir piešķirti 110 miljoni EUR, jo īpaši cilvēku savstarpējām darbībām, spēju veidošanai un uzticēšanās veidošanai, iedzīvotāju iesaistei, izmēģinājuma ideju testēšanai un sabiedrības virzītām un vietējā līmeņa iniciatīvām.

### *Finansējuma iespējas ESF+ ietvaros*

ESF+ kā galvenais ES instruments ieguldījumiem cilvēkos un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai atbalsta, papildina un pievieno vērtību dalībvalstu politikai, un tā mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas iespējas, piekļuvi darba tirgum, taisnīgus darba apstākļus, sociālo aizsardzību un iekļaušanu. ESF+ kopējais budžets ir 141,65 miljardi EUR (no kuriem 95 miljardi EUR ir Savienības ieguldījums). No šīs summas 44 miljardi EUR ir paredzēti nodarbinātībai, 45,5 miljardi EUR – sociālajai iekļaušanai, 43,3 miljardi EUR – izglītībai un prasmēm un 5,3 miljardi EUR – materiālās nenodrošinātības novēršanai.

Marginalizētas kopienas ir viena no ESF+ galvenajām mērķgrupām, un tās var atbalstīt saskaņā ar visiem ESF+ konkrētajiem mērķiem<sup>34</sup>. Dalībvalstis sniedz atbalstu marginalizētām kopienām tādās jomās kā nodarbinātība, piekļuve izglītībai, izglītības un apmācības sistēmu un mūžizglītības uzlabošana, aktīva iekļaušana, vienlīdzīga piekļuve veselības aprūpei un sociālajiem pakalpojumiem un riskam pakļauto cilvēku integrācija.

Piemēram, lai veicinātu sociālo iekļaušanu, dalībvalstis vismaz 25 % no saviem ESF+ līdzekļiem piešķir šim mērķim, kā noteikts ESF+ regulas 7. panta 4. punktā. Eiropas Sociālajā fondā Plus ir integrēts arī Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (EAFVP), kura uzdevums ir nodrošināt pārtiku un pamata materiālo palīdzību trūkcietējiem. Saskaņā ar ESF+ regulas 7. panta 5. punktu visām dalībvalstīm šim mērķim ir jāatvēl vismaz 3 % no saviem ESF+ līdzekļiem.

Visām dalībvalstīm arī pienācīga summa no dalīti pārvaldītajiem ESF+ finanšu līdzekļiem ir jāpiešķir mērķtiecīgām darbībām un strukturālām reformām jauniešu nodarbinātības atbalstam, un tām dalībvalstīm, kuru vidējais rādītājs attiecībā uz jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu (*NEET*) laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam pārsniedza Savienības vidējo rādītāju, pamatojoties uz *Eurostat* datiem, vismaz 12,5 % no saviem ESF+ finanšu līdzekļiem ir jāatvēl jauniešiem saskaņā ar ESF+ regulas 7. panta 6. punktu.

Bērnu nabadzības apkarošanu arī var finansēt ar īpašu ESF+ finansējumu. ESF+ uzliek par pienākumu dalībvalstīm, kurās nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu, kas jaunāki par 18 gadiem, vidējais rādītājs laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam pārsniedza Savienības vidējo rādītāju, pamatojoties uz *Eurostat* datiem, vismaz 5 % no saviem ESF+ līdzekļiem piešķirt tam, lai īstenotu pasākumus nabadzības mazināšanai, kā to paredz ESF+ regulas 7. panta 3. punkts.

Attiecībā uz īpašo atbalstu minoritātēm un marginalizētām grupām ESF+ atbalsta marginalizētu kopienu, piemēram, romu marginalizētu kopienu, personu ar invaliditāti vai hroniskām slimībām, bezpajumtnieku, bērnu un vecāka gadagājuma cilvēku, iekļaušanu. Tiek veicināta

<sup>34</sup> Regulas (ES) 2021/1057 4. pants.



daudzdimensionāla, integrēta pieeja, kas apvieno ieguldījumus nodarbinātībā, izglītībā, veselības aprūpē un mājokļos, kā arī vietējo pašvaldību un vietējās pilsoniskās sabiedrības spēju veidošanu.

Turklāt kopā ar ERAF ESF+ atbalsta sabiedrības virzītu vietējo attīstību, kas dod vietējām kopienām iespēju izstrādāt un īstenot projektus, kuros ņemtas vērā to īpašās sociālās un ekonomiskās vajadzības<sup>35</sup>, kā izklāstīts Regulas (ES) 2021/1060 31. pantā.

2021.–2027. gada plānošanas periodā ir izveidota ESF+ iniciatīva “Sociālā inovācija+”<sup>36</sup>. To pārvalda Eiropas Sociālās inovācijas kompetenču centrs, ko izveidojusi Lietuvas Eiropas Sociālā fonda aģentūra (ESFA). Šīs iniciatīvas mērķis ir paātrināt pārbaudītu inovatīvu risinājumu pārnei un izvērsanu nodarbinātības, darbaspēka mobilitātes, izglītības un sociālās iekļaušanas jomā. ESFA jo īpaši pārvalda ESF+ Sociālās iekļaušanas prakses kopienu un ESF+ Prakses kopienu migrantu integrācijas jomā. Tās mērķis ir veicināt savstarpēju mācīšanos un spēju veidošanas pasākumus starp ESF+ vadošajām iestādēm un citiem dalībniekiem, kas iesaistīti ESF+ finansējuma īstenošanā.

Pastāv arī *EURoma* tīkls (kas tika izveidots 2007. gadā, ko finansē no ESF (2007–2020) / ESF+ (2021–2027) un ko pārvalda *Fundación Secretariado Gitano* un ESFA (attiecībā uz 2021.–2027. gadu iekļauts Sociālās inovācijas iniciatīvā+))<sup>37</sup>. Mērķis ir veicināt romu kopienas sociālo iekļaušanu, vienlīdzīgas iespējas un cīņu pret diskrimināciju, uzlabojot ESF+ un ERAF izmantošanu, veicot īpašu darbu pārvaldības komiteju sanāksmēs, tematiskajā analizē un divpusējā vai daudzpusējā sadarbībā ar partneriem, kas strādā romu iekļaušanas labā.

ESF+ atbalsta projektus, kuru mērķis ir veicināt marginalizētu kopienu iekļaušanu dažādās valstīs, kā, piemēram, izglītības projekts, kura mērķis ir īstenot darbības, kas attīsta sociāli atstumtās vietās dzīvojošo romu kopienas pārstāvju kompetences Čehijā, vai projekts ar mērķi izstrādāt integrētas romu jauniešu sociālās iekļaušanas metodes un romu sieviešu sociālekonomiskās iekļaušanas programmas Spānijā, vai uz bērnu nabadzības problēmas risināšanu vērsts projekts, kas atbalsta bērnu ar invaliditāti piekļuvi izglītībai un aprūpei Horvātijā. Vairāk piemēru, kas ilustrē ESF/ESF+ finansēto projektu ietekmi, ir atrodamī ESF+ tīmekļa vietnes sadaļā “Projekti”, izmantojot filtrus pa valstīm/tematiem/gadiem<sup>38</sup>.

### **2.3. Pilsoņu iniciatīvas kontekstā relevantas pašreizējās iniciatīvas un darbības**

#### *Eiropas Prakses kopiena partnerības jomā*

Lai uzlabotu partnerības kvalitāti un veicinātu paraugprakses apmaiņu saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 240/2014 18. panta 1. punktu, Komisija 2022. gadā izveidoja Eiropas Prakses kopienu partnerības jomā (*ECoPP*), kas ietver nevalstiskās organizācijas un pilsoniskās

<sup>35</sup> Plašāka informācija pieejama šajā tīmekļa vietnē: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/publications/esf-and-community-led-local-development-lessons-future>.

<sup>36</sup> Plašāka informācija pieejama šajā tīmekļa vietnē: <https://socialinnovationplus.eu/>.

<sup>37</sup> Plašāka informācija pieejama šajā tīmekļa vietnē: <https://www.euromanet.eu/>.

<sup>38</sup> Tīmekļvietnei var piekļūt, izmantojot šo saiti: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/projects>.

sabiedrības organizācijas, kuru darbs saistīts ar pamattiesībām, sociālajām tiesībām, iekļaušanu, kopienas attīstību un personu ar invaliditāti tiesībām.

*ECOPP* ir 158 locekļi, to vidū koordinācijas struktūras un vadošās iestādes, ko izvirzījušas dalībvalstis, un partneri, kas minēti Regulas (ES) 2021/1060 8. pantā, piemēram, nevalstiskās organizācijas valsts un vietējā līmenī, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, pašvaldības, reģionālās iestādes, ekonomiskie un sociālie partneri, pētniecības organizācijas un universitātes.

Pašlaik kategorijā “Partneri” *ECOPP* ietver 23 publiskās iestādes (reģionālās, vietējās un pilsētu), 7 “citas publiskās iestādes”, 20 pilsoniskās sabiedrības organizācijas, 19 nevalstiskās organizācijas, 6 pētniecības organizācijas, 5 sociālos partnerus un 2 ekonomiskos partnerus. Starp *ECOPP* locekļiem ir struktūras, kas pārstāv nacionālās minoritātes, piemēram, *Fundación Secretariado Gitano*. Ir pausts aicinājums šādām organizācijām pieteikties kuplākā skaitā, ja tās atbilst konkrētām prasībām, kas noteiktas uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus.

Jauni *ECOPP* dalībnieki tiek uzņemti, pamatojoties uz atklātiem uzaicinājumiem, kuru mērķis ir līdzsvarot ģeogrāfisko pārklājumu, partneru kategorijas un darbības jomas. Līdz šim ir izsludināti trīs uzaicinājumi. Pēdējais atklātais uzaicinājums pieteikties dalībai *ECOPP* tika izsludināts 2025. gada februārī un tika publicēts *Inforegio ECoPP* tīmekļvietnē<sup>39</sup>.

### *Makroreģionālās stratēģijas*

Starptautiskās Eiropas teritoriālās sadarbības instrumentiem makroreģionālās stratēģijas ir sadarbības satvari, kas izveidoti no dalībvalstu iniciatīvām nolūkā sadarboties un koordinēt kopējās politikas darbu, kā arī stiprināt kohēziju. Šīs stratēģijas aptver četrus atsevišķus makroreģionus: Alpu reģions, Baltijas jūras reģions, Donavas reģions un Adrijas un Jonijas jūras reģions, kas apvieno 14 valstis, to vidū gan ES dalībvalstis, gan kaimiņvalstis.

Četras makroreģionālās stratēģijas ir vērstas uz dažādām prioritārām jomām, piemēram, kultūru, tūrisma un nacionālā un reģionālā mantojuma saglabāšanu. Stratēģijas Donavas reģionam un Baltijas jūras reģionam īpašu uzmanību velta tam, lai palielinātu kultūras mantojuma sabiedrisko un ekonomisko vērtību, izmantojot kultūras mantojuma objektu un muzeju inovatīvas un apmeklētājiem draudzīgas prezentācijas. Tādējādi tās arī palīdz stiprināt reģionālo identitāti un veicināt savstarpēju sapratni, līdzaspastāvēšanu un sadarbību starp iesaistītajām valstīm.

## **3. ATBILDE UZ EIROPAS PILSONU INICIATĪVU**

### **3.1. Priekšlikumi, kas pārsniedz Komisijas reģistrētās EPI darbības jomu**

Attiecībā uz dažiem EPI ietvertiem priekšlikumiem Eiropas Savienība nav kompetenta īstenot juridisku darbību. Tas attiecas uz priekšlikumu definēt “nacionālos reģionus”, kas attiecas uz reģioniem, kuru nacionālās, etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības atšķiras no apkārtējo reģionu īpatnībām. Tas attiecas arī uz saistīto priekšlikumu noteikt vai uzskaitīt šādas

<sup>39</sup> Plašāka informācija pieejama šajā tīmekļa vietnē: [https://ec.europa.eu/regional\\_policy/policy/communities-and-networks/ecopp\\_en](https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/ecopp_en).

reģionus, priekšlikumu ņemt vērā valodas, etniskās un kultūras robežas, izveidojot statistiski teritoriālo vienību nomenklatūru (*NUTS*), un priekšlikumu nodrošināt, ka dalībvalstis ievēro savas starptautiskās saistības attiecībā uz nacionālajām minoritātēm. Komisija reģistrēja EPI, pamatojoties uz Savienības kompetencēm saskaņā ar ES Līgumiem, jo īpaši kohēzijas politikas satvara darbības jomā. Līdz ar to iepriekšējā punktā minētie priekšlikumi neietilpst Komisijas reģistrētās EPI darbības jomā. Tāpēc Komisija nevar sniegt juridiskus un politiskus secinājumus par šiem priekšlikumiem saskaņā ar EPI regulas 15. panta 2. punktu.

- *Definēt ES tiesību aktā jēdzienu “nacionālo/etnisko minoritāšu reģioni” vai vienkārši “nacionālie reģioni”, t. i., “reģioni, kuru nacionālās, etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības atšķiras no apkārtējo reģionu īpatnībām”;*
- *papildus nacionālā reģiona jēdziena definēšanai tiesību aktā, kas Komisijai ir jāizstrādā, ir skaidri jānorāda arī šie reģioni, ņemot vērā uzskaitītajos starptautiskajos dokumentos ietvertos kritērijus un skarto kopienu gribu;*
- *izstrādājot kopējo statistiski teritoriālo vienību (*NUTS*) klasifikāciju, ņemt vērā valodas, etniskās un kultūras robežas. Organizatoru grupa ierosina, ka šīm robežām būtu jāatspoguļo autohtono kopienu griba, kas pausta vietējā referendumā pirms reģionu robežu noteikšanas.*

Attiecībā uz šiem priekšlikumiem ir svarīgi norādīt, ka LES 4. panta 2. punktā ir noteikts, ka ES ir jārespektē dalībvalstu vienlīdzība un nacionālā identitāte, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstrukturām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām. No tā izriet, ka Savienības likumdevējs, pamatojoties uz autonomiem kritērijiem un tādējādi neņemot vērā attiecīgajās dalībvalstīs pastāvošo politisko, administratīvo un institucionālo stāvokli, nevar pieņemt aktu, kurā būtu definēti mazākumtautību reģioni, kas var saņemt īpašu uzmanību Savienības kohēzijas politikas ietvaros.

ES nav kompetences rosināt izmaiņas dalībvalstu politiskajā, administratīvajā un institucionālajā sistēmā. Turklāt tai nav vispārēju pilnvaru pieņemt tiesību aktus attiecībā uz minoritātēm, proti, attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar minoritāšu statusa atzīšanu, to pašnoteikšanos un autonomiju vai kārtību, ar ko reglamentē reģionālo vai minoritāšu valodu lietošanu.

Lai gan ES iestādēm ir jāievēro LES 2. un 3. pantā noteiktās vērtības un jātiecas sasniegt tajos noteiktos mērķus, arī jo īpaši respektējot Savienības bagātīgo “kultūru un valodu daudzveidību” un atturoties no jebkādas diskriminācijas “piederības nacionālajai minoritātei” dēļ, kā noteikts Pamattiesību hartas 21. pantā, Harta nepaplašina Savienības tiesību piemērošanas jomu ārpus Savienības pilnvarām un nenosaka Savienībai nekādas jaunas pilnvaras vai uzdevumus, kā arī nemaina Līgumos noteiktās pilnvaras un uzdevumus (Hartas 51. panta 2. punkts).

Attiecībā uz priekšlikumu, veidojot *NUTS*, ņemt vērā valodas, etniskās un kultūras robežas, būtu jānorāda, ka grozījumus *NUTS* teritoriālo vienību klasifikācijā izdara pēc dalībvalsts priekšlikuma ar valsts statistikas iestāžu starpniecību. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 3. panta 1. punktu teritoriālās vienības definē, pamatojoties uz “administratīvām vienībām” – ģeogrāfiskiem apgabaliem ar administratīvām iestādēm, kas spēj pieņemt administratīvus vai politiskus lēmumus attiecībā uz minētajiem apgabaliem dalībvalsts tiesiskajā un institucionālajā sistēmā. Proti, par šādu administratīvo vienību definīciju un jebkādam izmaiņām šajā definīcijā ir pilnībā atbildīgas dalībvalstis.

Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 3. panta 5. punktu ir iespējams apkopot blakusesošās administratīvās vienības, lai nodrošinātu, ka šīs apkopotās vienības atbilst minētajā regulā noteiktajām iedzīvotāju skaita robežvērtībām, vai pat atkāpties no šīm robežvērtībām īpašu ģeogrāfisku, sociālekonomisku, vēsturisku, kultūras vai vides apstākļu dēļ. Tādējādi regulējums pieļauj atkāpes no 3. panta 1. punktā noteiktā kritērija vēsturisku vai kultūras apstākļu dēļ, kas var pārklāties ar nacionālo minoritāšu situāciju. Tomēr dalībvalsts pienākums ir saskaņā ar valsts tiesību aktiem izlemt, vai ņemt vērā šos elementus, organizējot valsts administratīvo karti, kas veido pamatu *NUTS* reģioniem, ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 1059/2003 mērķus. Kā arī norādīts iepriekš, Savienība nevar mainīt dalībvalstīs pastāvošo politisko, administratīvo vai institucionālo sistēmu. Faktiski, kā paskaidrots iepriekš, šīs neadministratīvās vienības atbilst dalībvalstīs esošo administratīvo vienību apkopojumam un ir izveidotas vienīgi ar mērķi nodrošināt statistikas salīdzināmību attiecībā uz šo dažādo vienību attīstības līmeni, neizraisot to, ka tiek izveidoti atbilstoši reģioni ar autonomām reģionālām iestādēm un lēmumu pieņemšanas pilnvarām, kā to paredzējuši organizatori. Tāpēc Savienības likumdevējs, pamatojoties uz autonomiem kritērijiem<sup>40</sup> un tādējādi pienācīgi neņemot vērā attiecīgajās dalībvalstīs pastāvošo politisko, administratīvo un institucionālo stāvokli, nevar pieņemt aktu, kurā būtu definēti mazākumtautību reģioni, kas var saņemt īpašu uzmanību Savienības kohēzijas politikas ietvaros.

Organizatori atsaucas arī uz eiroreģionu piemēru. Tomēr ir jāatgādina, ka tie nav noteikti, pamatojoties uz Savienības tiesībām vai kohēzijas politiku, bet gan uz starpvaldību nolīgumiem, ko brīvprātīgi noslēguši attiecīgie reģioni.

- *Nodrošināt, ka dalībvalstis pilda savas starptautiskās saistības attiecībā uz nacionālajām minoritātēm. Organizatori uzskata, ka šo saistību neizpilde būtu Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā uzskaitīto vērtību pārkāpums, kas varētu izraisīt pārkāpuma procedūras uzsākšanu, kā izklāstīts 7. pantā.*

Lai gan pie minoritātēm piederošu personu tiesību ievērošana ir nostiprināta ES Līgumos un Pamattiesību hartā un Komisija nodrošina, ka, īstenojot ES tiesību aktus, tiek ievērotas pamattiesības, ES nav kompetences attiecībā uz minoritātēm, jo īpaši jautājumos, kas saistīti ar minoritāšu statusa atzīšanu, to pašnoteikšanos un autonomiju vai režīmu, ar ko reglamentē reģionālo vai minoritāšu valodu lietošanu.

Šādos gadījumos, kad ES nav kompetences, dalībvalstis saglabā vispārējas pilnvaras pieņemt lēmumus par minoritātēm. Tādējādi, tā kā saskaņā ar Pamattiesību hartas 51. panta 1. punktu Hartas noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, kad tās īsteno Savienības tiesību aktus, dalībvalsts kompetencē ir nodrošināt pamattiesību ievērošanu saskaņā ar pienākumiem, kas izriet no to konstitucionālās kārtības vai noslēgtajiem starptautiskajiem nolīgumiem. Īpaši svarīga ir Eiropas Padomes Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta un Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību, kas joprojām ir attiecīgais starptautisko tiesību tiesiskais regulējums tām dalībvalstīm, kuras ir parakstījušas un ratificējušas minētos nolīgumus.

<sup>40</sup> Attiecībā uz organizatoru priekšlikumu ņemt vērā “*autohtono kopienu gribu, kas pausta vietējā referendumā*” par reģionu norobežošanu, ir svarīgi arī precizēt, ka Savienība nevar uzspiest dalībvalstīm rīkot vietēju referendumu, jo tā ir dalībvalstu konstitucionālā prerogatīva.

### 3.2. Priekšlikumi, kas ietilpst Komisijas reģistrētās EPI darbības jomā

Tomēr Komisija uzskata, ka priekšlikums paplašināt vismazāk attīstīto reģionu sarakstu LESD 174. pantā, iekļaujot tajā jaunas kategorijas, piemēram, nacionālos reģionus, kā arī priekšlikums nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi Savienības finansējumam un to, ka Savienības līdzekļi netiek izmantoti tādā veidā, kas mainītu nacionālo reģionu etnisko sastāvu, reģionālo identitāti vai kultūras mantojumu, ietilpst Komisijas reģistrētās EPI darbības jomā.

- *Paplašināt vismazāk attīstīto reģionu sarakstu, kas minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantā, iekļaujot tajā jaunas kategorijas, piemēram, reģionus ar atšķirīgām nacionālām, lingvistiskām un kultūras īpatnībām, ko dēvē par nacionālo/etnisko minoritāšu reģioniem.*

Tiesa nosprieda, ka LESD 174. pantā Savienības kohēzijas politikas mērķi ir aprakstīti vispārīgi un Savienībai ir piešķirta plaša rīcības brīvība attiecībā uz darbībām, ko tā var veikt ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas jomā, ņemot vērā plašu to reģionu jēdzienu, uz kuriem šīs darbības var attiekties<sup>41</sup>.

LESD 174. panta trešajā daļā ir precizēts, ka “[n]o reģioniem, uz kuriem tas attiecas, īpaša uzmanība ir veltīta .. reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi”<sup>42</sup>. Tiesa precizēja, ka šis saraksts ir indikatīvs, nevis izsmeļošs<sup>43</sup>. Tomēr tā arī apstiprināja Vispārējās tiesas analīzi 2016. gada 10. maija spriedumā *Izsák un Dabis / Komisija*<sup>44</sup>, saskaņā ar kuru īpašās etniskās, kultūras, reliģiskās vai lingvistiskās iezīmes nevar tikt uzskatītas par tādām, kas sistemātiski rada nelabvēlīgu ietekmi uz ekonomisko attīstību salīdzinājumā ar apkārtnējiem reģioniem<sup>45</sup>. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, izslēdzot to, ka nacionālo minoritāšu reģions, ņemot vērā tā etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības, varētu sistemātiski būt pieskaitāms pie “reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi” LESD 174. panta trešās daļas nozīmē, Vispārējā tiesa ir pareizi interpretējusi šajā tiesību normā iekļauto “reģionu, uz kuriem tas attiecas” jēdzienu<sup>46</sup>.

<sup>41</sup> Tiesas 2019. gada 7. marta spriedums *Balázs-Árpád Izsák un Attila Dabis / Eiropas Komisija*, C-420/16 P, EU:C:2019:177, 68. punkts.

<sup>42</sup> LESD 174. panta trešā daļa: “No reģioniem, uz kuriem tas attiecas, īpaša uzmanība ir veltīta lauku apvidiem, apvidiem, kuros skar rūpniecības restrukturizācija, kā arī reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi, piemēram, galējie ziemeļu reģioni ar mazu iedzīvotāju blīvumu, kā arī salas un pārrobežu un kalnu reģioni.”

<sup>43</sup> Tiesas 2019. gada 7. marta spriedums *Balázs-Árpád Izsák un Attila Dabis / Eiropas Komisija*, C-420/16 P, EU:C:2019:177, 69. punkts.

<sup>44</sup> Tiesas 2016. gada 10. maija spriedums *Izsák un Dabis / Komisija*, T-529/13, EU:T:2016:282, 87. un 89. punkts.

<sup>45</sup> Tiesas 2019. gada 7. marta spriedums *Balázs-Árpád Izsák un Attila Dabis / Eiropas Komisija*, C-420/16 P, EU:C:2019:177, 70. punkts.

<sup>46</sup> Tiesas 2019. gada 7. marta spriedums *Balázs-Árpád Izsák un Attila Dabis / Eiropas Komisija*, C-420/16 P, EU:C:2019:177, 71. punkts: “No tā izriet, ka, pārsūdzētā sprieduma 85.–89. punktā izslēdzot, ka nacionālo minoritāšu reģions, ņemot vērā tā etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības, varētu sistemātiski būt pieskaitāms pie “reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi” LESD 174. panta trešās daļas izpratnē, Vispārējā tiesa ir pareizi interpretējusi šajā tiesību normā iekļauto “reģionu, uz kuriem tas attiecas” jēdzienu un tādējādi šajā jautājumā nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.”

Katrā ziņā Savienībai nav liegts veikt pasākumus saskaņā ar LESD 177. un 178. pantu, lai ņemtu vērā to personu respektēšanu, kas pieder pie nacionālajām un lingvistiskajām minoritātēm, ja vien tā rīkojas saskaņā ar pilnvarām, kas tai piešķirtas ar šīm tiesību normām. Vispārējā tiesa patiešām ir apstiprinājusi, ka tas, ka nacionālo un lingvistisko minoritāšu respektēšana minētajos pantos nav minēta kā viens no konkrētajiem mērķiem, neliedz Eiropas Savienībai, īstenojot savas kompetences atbilstoši šīm tiesību normām, noteikt pasākumus, kuros šāds mērķis būtu ņemts vērā<sup>47</sup>.

Tomēr Komisija neuzskata par lietderīgu veikt turpmākas likumdošanas darbības, lai sasniegtu šādu mērķi tālāk izklāstīto iemeslu dēļ.

- Kohēzijas politiku īsteno dalītā pārvaldībā, un tā darbojas saskaņā ar dalībvalstu iestāžu sistēmu (LES 4. panta 2. punkts). Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 7. panta 1. punktu dalībvalstīm būtu jā sagatavo un jā īsteno programmas attiecīgajā teritoriālajā līmenī saskaņā ar to institucionālo, tiesisko un finanšu satvaru. Kohēzijas politikas teritoriālā pieeja nodrošina dalībvalstīm elastību piešķirt finansējumu reģioniem, pamatojoties uz apzinātajām vajadzībām, lai novērstu sociālekonomiskās un teritoriālās atšķirības, jo tās pārzina attiecīgo reģionu īpašo kontekstu.

Šajā kontekstā kohēzijas politika piedāvā plašas iespējas finansēt darbības, ar kurām atbalsta neaizsargātas grupas, arī minoritātes, kultūru un kultūras mantojumu. Te minamas infrastruktūras, aprikojuma un cilvēkkapitāla intervences, kas veicina vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem un iekļaujošiem pakalpojumiem, kultūras un vēstures mantojuma atjaunošanu, saglabāšanu un tā vērtības celšanu un šīs nozares nozīmi ekonomikas attīstībā, sociālajā iekļaušanā un Eiropas reģionu daudzveidības aizsardzībā. Kohēzijas politikas struktūra un tiesiskais regulējums ļauj dalībvalstīm izmantot šīs iespējas un atbalstīt šādas mērķtiecīgas investīcijas, arī kā daļu no integrētām teritoriālās attīstības stratēģijām vai pārrobežu sadarbības kontekstā. Dalībvalstīm ir vislabākās iespējas pieņemt plānošanas lēmumus, kas atspoguļo vietējo realitāti. Tas ļauj tām pilnvērtīgi izmantot kohēzijas politikas finansējumu saskaņā ar savām valsts un reģionālajām prioritātēm un veicināt ilgtermiņa stratēģisko satvaru īstenošanu. Tādējādi tiek ievērots subsidiaritātes princips (LES 5. pants).

- Komisijas rīcībā nav pierādījumu, kas pamatotu apgalvojumu, ka reģionu specifiskās etniskās, nacionālās, kultūras, reliģiskās vai lingvistiskās iezīmes ietekmē to ekonomisko vai sociālo attīstību salīdzinājumā ar apkārtējiem reģioniem. Parasti ekonomikas izaugsme ir atkarīga no daudziem strukturāliem faktoriem un politikas, un tas nepamato šādu vispārināšanu. Tādi faktori kā dabas elementi, tirgus pieejamība vai tuvums novatoriem parasti tiek uzskatīti par galvenajiem faktoriem, kas nosaka atšķirīgus izaugsmes rādītājus reģionos.
- *Nodrošināt, ka Savienības līdzekļi netiek izmantoti tādā veidā, kas mainītu nacionālo reģionu etnisko sastāvu, reģionālo identitāti vai kultūras mantojumu. Tas ietver arī to, ka tiek*

---

<sup>47</sup> Tiesas 2019. gada 24. septembra spriedums Rumānija/Komisija, T-391/17, EU:T:2019:672, 64. punkts.

*novērsta Savienības fondu izmantošana nolūkā atbalstīt nodarbinātības politiku, kas veicina tāda darbaspēka nodarbināšanu, kuram ir atšķirīga kultūras vai valodas izcelsme.*

2021.–2027. gada plānošanas periodā kohēzijas politikas fondi jau var palīdzēt saglabāt reģionālās valodas un kultūras īpatnības, ņemot vērā reģionālo un valsts ekonomikas attīstību<sup>48</sup>. Tomēr tiesības brīvi pārvietoties joprojām ir Eiropas Savienības stūrakmens. Kā noteikts LESD 21. panta 1. punktā<sup>49</sup> un Pamattiesību hartas 45. pantā<sup>50</sup>, ikvienam ES pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. Jebkurš mēģinājums novērst tādu darba ņēmēju apmešanos, kuriem ir atšķirīga kultūras vai valodas izcelsme, būtu pretrunā šīm tiesībām un apdraudētu diskriminācijas aizlieguma principu. ESF+ atbalsta to darba ņēmēju integrāciju, kuri izvēlas izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties, neatkarīgi no viņu izcelsmes, valodas vai kultūras.

Teritoriālajai sadarbībai ir izšķiroša nozīme, lai likvidētu šķēršļus pārrobežu mobilitātei un attīstītu pārrobežu sabiedriskos pakalpojumus, vienlaikus veicinot esošo valodu un kultūras daudzveidību kā pozitīvus resursus, kas var veicināt integrētākas, iekļaujošākas un inovatīvākas pieejas reģionālajai attīstībai un teritoriālajai kohēzijai. Integrētu pārrobežu teritoriālo stratēģiju izstrāde, kā arī īpašu shēmu veicināšana maza mēroga un cilvēku savstarpējās sadarbības projektiem ir apliecinājušas savu pievienoto vērtību, lai piesaistītu jauna veida saņēmējus, veicinātu pilsoniskās sabiedrības iesaisti un ņemtu vērā teritoriālās īpatnības un iezīmes. Šādas pieejas būtu jāsaglabā un turpmāk jāstiprina.

Uzsverot daudzveidības vērtību, vienlaikus nodrošinot integrāciju, ES var aizsargāt reģionālo identitāti, nekavējot ekonomisko attīstību visā tās teritorijā.

Turklāt pašreizējais kohēzijas politikas tiesiskais regulējums jau ietver aizsardzības pasākumus, kuru nolūks ir novērst diskrimināciju kohēzijas politikas fondu īstenošanā (piem., horizontālie principi, atlases kritēriji un procedūras, sūdzību izskatīšanas kārtība, attiecīgo partneru iesaistīšana, veicinošie nosacījumi).

Darbību atlasei piemērotu kritēriju un procedūru ieviešana ir viena no galvenajām prasībām attiecībā uz programmu pārvaldības un kontroles sistēmām. Komisija to pārbauda savā revīzijas darbā. Ja šī pamatprasība nedarbojas pilnvērtīgi, tas varētu būt nopietns trūkums pārvaldības un kontroles sistēmā, kas, ja dalībvalstis neveic atbilstīgus korektīvus pasākumus, var būt par iemeslu maksājumu pārtraukšanai vai apturēšanai, kā arī finanšu korekcijām.

Saskaņā ar kohēzijas politikas tiesisko regulējumu dalībvalstīm ir arī jāizveido kārtība, ar ko nodrošina ar fondiem saistīto sūdzību faktisku izskatīšanu.

---

<sup>48</sup> Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1058 ieguldījumi radošo un kultūras nozaru, kultūras pakalpojumu un kultūras mantojuma objektu atbalstam varētu tikt finansēti visu politikas mērķu ietvaros ar noteikumu, ka tie sniedz ieguldījumu konkrēto mērķu sasniegšanai un atbilst ERAF atbalsta darbības ietvaram.

<sup>49</sup> LESD 21. panta 1. punkts: “Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.”

<sup>50</sup> Pamattiesību hartas 45. pants: “1. Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un apmesties uz dzīvi dalībvalstu teritorijā.  
2. Pārvietošanās un uzturēšanās brīvību saskaņā ar Līgumiem var piešķirt trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi dzīvo kādas dalībvalsts teritorijā.”

Turklāt saskaņā ar noteikumiem par veicinošajiem nosacījumiem tām ir jāievieš iedarbīgi mehānismi, kas nodrošinātu atbilstību Pamattiesību hartai. Šajos mehānismos būtu jāiekļauj pasākumi, ar kuriem nodrošina, ka no fondiem atbalstītās programmas un to īstenošana atbilst attiecīgajiem Hartas noteikumiem, kā arī kārtība, kādā uzraudzības komitejām tiek ziņots par neatbilstību Hartai, arī kā tiek iesniegtas sūdzības saistībā ar Hartu.

Turklāt partnerības iekļaušana, jo īpaši iesaistot attiecīgos partnerus uzraudzības komitejās, kas ir atbildīgas par atlases kritēriju apstiprināšanu, nodrošina papildu aizsardzību pret diskriminējošu praksi. Attiecīgie partneri var būt arī līdztiesības iestādes. Tās ir publiskas organizācijas, kas palīdz no diskriminācijas cietušajām personām, uzrauga diskriminācijas gadījumus un ziņo par tiem, kā arī veicina izpratni par tiesībām un vienlīdzības sociālo vērtību.



#### 4. SECINĀJUMS

Komisija ir rūpīgi izanalizējusi EPI paustās bažas un priekšlikumus un atzīst izvirzīto jautājumu nozīmīgumu. Tomēr saskaņā ar ES Līgumiem Komisijas atbildi noteikti nosaka tās kompetences robežas. Tā rezultātā Komisija EPI reģistrēja kvalificētā veidā, un daži priekšlikumi tika izslēgti, jo tie neietilpst Komisijas pilnvaru jomā saskaņā ar ES Līgumiem.

Attiecībā uz priekšlikumiem, kas pārsniedz Komisijas reģistrētās EPI darbības jomu, Komisija norāda, ka ES nav kompetences veikt juridiskas darbības saistībā ar priekšlikumu definēt “nacionālos reģionus”, identificēt vai uzskaitīt šādus reģionus, ņemt vērā valodas, etniskās un kultūras robežas, veidojot *NUTS*, vai nodrošināt, ka dalībvalstis ievēro savas starptautiskās saistības attiecībā uz nacionālajām minoritātēm. Tāpēc šie priekšlikumi Komisijas atbildē nav aplūkoti. Attiecībā uz priekšlikumu paplašināt vismazāk attīstīto reģionu sarakstu LESD 174. pantā, iekļaujot tajā jaunas kategorijas, Komisija neuzskata, ka ir pietiekami pierādījumi, lai pamatotu apgalvojumu, ka reģioni, kuru nacionālās, etniskās, kultūras, reliģijas vai lingvistiskās īpatnības atšķiras no apkārtējo reģionu īpatnībām, sistemātiski atrodas nelabvēlīgākā situācijā.

Turklāt Komisija norāda, ka kohēzijas politika tiek īstenota dalītā pārvaldībā. Šajā kontekstā kohēzijas politikai ir jādarbjas katras dalībvalsts iestāžu sistēmā. Lai gan konkrētai vietai pielāgota pieeja nodrošina dalībvalstīm elastību piešķirt finansējumu teritorijām, pamatojoties uz apzinātajām vajadzībām, lai novērstu sociālekonomiskās un teritoriālās atšķirības, lēmums par to, kā sadalīt šos līdzekļus to teritorijā, joprojām ir dalībvalsts prerogatīva un nav ES kompetencē.

Komisija uzsver, ka tiesiskais regulējums, ko pašlaik piemēro kohēzijas politikai, ietver aizsardzības pasākumus, kuri nebija ieviesti laikā, kad 2013. gada 18. jūnijā tika iesniegts EPI reģistrācijas pieprasījums, un kuru nolūks ir nodrošināt atbilstību Pamattiesību hartai un novērst diskriminējošu praksi. Spēkā esošie noteikumi arī nodrošina nepieciešamos instrumentus tam, lai dalībvalstis varētu atbalstīt minoritātes un marginalizētas grupas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija, vienlaikus nopietni izturoties pret nediskriminēšanu, tomēr neuzskata, ka būtu nepieciešams vai lietderīgs jauns tiesību akts.

Komisija arī turpmāk būs modra un proaktīva, gādājot par to, lai kohēzijas politikas ietvaros nodrošinātu nediskriminējošu piekļuvi Savienības finansējumam. Tā ir gatava izmantot visus tās rīcībā esošos instrumentus, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi visā kohēzijas politikas īstenošanas laikā pašreizējā plānošanas periodā.

Nākamajā daudzgadu finanšu shēmā Komisija ir ierosinājusi stiprināt un modernizēt kohēzijas un izaugsmes politiku, sadarbojoties ar valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm un nodrošinot, ka ir ieviesti atbilstoši mehānismi, kuri novērš jebkāda veida diskrimināciju. Komisijas ierosinātie valsts un reģionu partnerības plāni<sup>51</sup> stiprinās saikni starp finansiālo atbalstu no ES budžeta un tiesiskuma un Pamattiesību hartas ievērošanu, arī nolūkā novērst jebkādu

<sup>51</sup> Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam izveido Eiropas Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu un groza Regulu (ES) 2023/955 un Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 (COM(2025) 565 final, 16.7.2025.).

diskrimināciju pēc piederības nacionālajām minoritātēm. Konkrētāk, saskaņā ar Komisijas priekšlikumu dalībvalstīm ir jāievieš un jāuztur iedarbīgi mehānismi, kuri nodrošina atbilstību attiecīgajiem Pamattiesību hartas noteikumiem visā plāna īstenošanas laikā, kā arī tiesiskuma principu ievērošanu. Ja dalībvalsts neatbilst vai vairs neatbilst šiem nosacījumiem, Komisija neveiks attiecīgos maksājumus. Visbeidzot, dalībvalstīm būs jāizpilda galvenās prasības attiecībā uz pārvaldības un kontroles sistēmām, jo īpaši nodrošinot “atbilstošus pārredzamus un nediskriminējošus kritērijus un procedūras darbību atlasei, lai maksimāli palielinātu Savienības finansējuma ieguldījumu plāna mērķu sasniegšanā un ievērotu pareizas finanšu pārvaldības, pārredzamības un diskriminācijas aizlieguma principus, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu”. Tas nodrošinās Pamattiesību hartas 21. panta pilnīgu ievērošanu, citastarp tādas diskriminācijas novēršanu, kuras pamatā ir piederība pie nacionālajām minoritātēm.